

Tertúlia

Viatges i viatgers

Els adhesius que cobrien part de les escales mecàniques que baixaven a l'andana del metro de la Diagonal, a Barcelona, deien: "El capitalismo ha convertido al viajero en turista". No deu ser l'única causa, però una de principal, segurament. També es podria afegir que el capitalisme, en certa manera, l'ha democratitzat, el viatge. No és un tema nou, aquest. Això era aquesta setmana passada, en ple periple nadalenc. Jo venia de Ciutat Vella i et puc assegurar, Rafel, que la presència indígena era molt més minsa que la forastera. Res a veure amb fa trenta anys, quan aquest barri formava part de la meua quotidianitat. Parlo de Barcelona, però prou sabem que això passa en més o menys mesura a totes les ciutats del món. Altra cosa és esbrinar qui és el turista i qui el viatger. És només la curiositat, la que ens empeny al viatge?

Recordes *El cel protector*, de Paul Bowles? Des del començament de la seva novel·la, que sembla en bona mesura autobiogràfica, ens diu que la diferència entre el turista i el viatger és el temps, ja que mentre el turista té intenció de tornar a casa, el viatger, que no vol pertànyer a cap lloc, es desplaça amb lentitud d'una banda a l'altra de la Terra. Encara fa una altra distinció. El turista no qüestiona la seva civilització, mentre que el viatger no només la qüestiona, sinó que la compara amb les altres i rebutja el que no li agrada. Així les coses, crec que de viatgers no n'hi deu haver gaires. De ben segur que hi ha mirades menys radicals que la de Bowles.

He trobat interessant el que Joan F. Mira diu sobre els viatges turístics, ell que sempre va pel món al seu aire, en el sentit que ser gregari, molt de tant en tant, reprendre l'experiència del turista, fer com fan tots, pot estar bé. "Sembla que ha de ser tot fals, quan fas un viatge de turista, però és tot autèntic", diu. I del viatge i del viatger en parla Cyril Connolly, en un article, l'any 1931: "L'art de viatjar", on assegura que l'interès del viatger és subjectiu, mentre que el del turista és objectiu, ja que continua la tradició del peregrí, la tradició segons la qual et converteixes en millor persona si visites els llocs sagrats, actuals. Com es deu saber això, Rafel? També afirma que, en realitat, viatjar no és una afició, sinó una droga. De fet, Connolly viatjava molt sovint i havia vingut algunes vegades a Espanya a fer-hi estada. La seva visió del país era ben fosca. No especifica on es troba quan escriu d'avorriments, de dinars tardans i feixucs, de vins ofensius, de la impossibilitat de trobar una cosa per llegir. Confiam que el pas dels anys hagi arreglat algunes coses.

Ara bé, si al final viatjar funciona com si fos una droga, possibilitat que contemplo, el repte serà saber si el nostre maltractat planeta pot sobreviure amb tants entrants i vinents.

"Darrere les paraules"

Rosa Soler
espigoladora@gmail.com

Rafel Marco Molina

Traductor. Director d'aixocomesdiu?
marcoimolina@aixocomesdiu.cat

Teresa Costa-Gramunt
Vilafranca

Terra Nutrix

Filosofia per viure

Si la filosofia no serveix a la vida, no serveix per viure, no serveix per a res. És el perill de la filosofia metafísica, em sembla entendre de la lectura d'aquest llibre, que ho pot ser de capçalera, *La prosa de la vida*, de Joan-Carles Mèlich (Fragmenta). També la filosofia materialista és un perill. Una i altra es troben en la mateixa polaritat, i ja se sap que els extrems es toquen. Aleshores bé hi deu haver una filosofia que, sortint de la polaritat, s'endinsi en el concret de la vida, que li toqui l'ànima, la intermediària entre la dualitat matèria-esperit que potser ens ha fet tant de mal. Així, davant la metafísica Mèlich advoca per una *filosofia literària*, la qual entroncaria amb la filosofia de Maria Zambrano, amb la seva *raó poètica* que trenca amb la rigidesa del racionalisme i de l'idealisme per integrar tots els elements de la naturalesa humana i la seva relació amb el món. Una filosofia antropològica que contempla la pietat com la de Mèlich contempla la cura. I l'ètica. Mèlich, que en els seus fragments filosòfics

“

Si la filosofia no serveix a la vida, no serveix per viure, no serveix per a res

s'inspira sovint en mestres de filosofia i literatura com Heràclit, Sòfocles, Cervantes, Shakespeare, Grossman, Kundera, Kafka, Dostoievski, Mann, Woolf, Proust, Machado, Paz, Arendt, la mateixa Zambrano, etc., fuig de les categories: *El bé pur, immutable i perfecte: no hi ha perill més temible per a la vida. El contrari del bé no solament és el mal sinó la bondat. El bé és un principi metafísic, situat més enllà del temps i l'espai, un principi legitimador, sagrat, incontestable. La bondat, en canvi, no té res a veure amb la metafísica. La bondat és una resposta ètica.*

Plató deu fer cara de pomes agres, amb la lectura de Mèlich, el qual, però, està ben acompanyat. Entre d'altres, per la poeta i filòsofa Chantal Maillard quan va escriure *Matar a Platón*, i Zambrano quan diu que Plató tenia raó quan deia que poeta i poesia són immorals perquè davant la raó i la llei ostenen la força de la passió. En definitiva: la vida, tan imprevisible, irrompent en l'ordre ideal, obligant-nos a respondre-li si encara som vius, si no ens ha mort la indiferència.

Pobre Joan Petit!

Amb regust de catània

Joan Pinyol
Catedràtic d'Ensenyament Secundari i escriptor
www.escriptors.cat/autors/pinyolj

"El Joan Petit com balla" és un cant alegre conegut per milers de persones i que dinamitzen arreu escoles, esplais i artistes de carrer sense saber, segurament, que circulen diverses teories sobre l'origen, algunes de les quals de tipus eròtic o d'allò més cruels. En el seu moment el Joan Amades va apuntar que la cançó era interpretada per Carnestoltes a viva veu en alguns indrets i que el suposat dit adquiria unes connotacions eròtiques perquè s'associava a un gens menyspreable membre viril. D'altra banda diversos estudiosos asseguren que l'origen de la lletra d'aquesta tonada es troba a Occitània amb dos possibles motius. El primer atribueix la cançó a una burla cap al rei Joan II de França després de la seva derrota contra els anglesos a Poitiers l'any 1356. Els occitans es fumien així del francès i no havien de menester llumins per reduir a cendres els retrats que simbolitzaven un poder monàrquic que detestaven. Un cop vençut... ara balla el Joan petit, devien dir. El segon motiu és el més

bèstia de tots. Situa l'origen de la cançó l'any 1643 en referència a un tal Joan Petit (Petit en seria el cognom) que, després de liderar sense èxit la revolta dels "Crocants" a Vilafranca de Roergue contra el també rei francès Lluís XIV, va ser capturat i condemnat al suplici de la roda. Era un mètode públic de tortura amb el qual la víctima era lligada de braços i cames i mentre girava rebia cops amb una barra de ferro per part del botxí. De manera que li anava destrossant les diferents parts del cos. De tant en tant obligava el condemnat a posar-se dret, el feia ballar i com que aquest no s'aguantava, ara ballava amb el dit, ara amb la mà, ara amb el peu, ara amb la cuixa... Quanta misèria i quanta mala intenció que encara hi ha al món!

No sé vosaltres, però sabent això d'aquesta cançó, a partir d'ara, quan algú la comenci a cantar vora meu, pensaré en el torturat i segurament no mouré ni un dit. Que aquest any que ara comença us arribi ple de futurs somriures!

La víctima era lligada de braços i cames i mentre girava rebia cops amb una barra de ferro per part del botxí